

محیط زیست و نقش کارآمدی آن در چرخه هستی

مطالبی که در این بخش از نظران می‌گذرد گفتگمانی است بسیار مفید و آموزنده درباره محیط زیست و این که انسان، حیوان و سایر گونه‌های جاندار و بی‌جان هستی چه نقشی در ماندگاری آن دارند. محیط زیست چیست و از جانب چه کسانی به خطر می‌افتد؟ بودن و یا نبودن، سلامت و یا بیماری محیط زیست چه نقشی در چرخه زندگی انسان و سایر جانداران دارد؟ حیوانات چنانچه از محیط‌های زندگی خود رانده شوند و یا مورد انبیت و آزار انسان قرار گیرند و ناچار به ترک زیستگاه خود گردند، چه تأثیری در نابودی و یا زندگی محیط زیست دارند؟ نقش ماهی‌ها، جانداران دریایی، حشرات، پروانه‌ها، گیاهان، اقیانوس، دریا، رودخانه، جنگل، کوه، دشت، کویر، باتلاق و یا حتی یک برکه‌ی کوچک آب در این چرخه چیست؟ چرا انسان‌ها در تخریب محیط زیست مسابقه گذاشته‌اند؟

تخریب کوه‌ها، ایجاد تونل‌ها، کشیدن راه‌ها، هموار کردن تپه - ماهورها و... چگونه محیط زیست را به نابودی می‌کشد! منحرف نمودن رودخانه‌ها از مسیرهای اصلی، ایجاد موانع مصنوعی در ساحل دریاها، مسدود کردن راه‌های دسترسی به دریاها با ساختمان‌سازی و ایجاد شهرک‌های ساحلی، سرریز شدن فاضلاب کارخانه‌ها به رودخانه‌ها و سرانجام به دریاها و صدها و هزاران مورد دیگر، بخشی از مطالبی است که در شماره‌های آینده مجله‌ی فردوسی به اطلاع علاقه‌مندان می‌رسد.

در شماره نخست از عموم علاقه‌مندان و به ویژه دانشجویان، دانش‌آموختگان و استادان محیط زیست درخواست کرده بودیم که در این گفتگمان بسیار مهم شرکت نمایند. مطالب زیر ترجمه‌ای است در همین زمینه به نام:

«مجله‌ی فردوسی»

جانوران در خطر انقراض

اثر: جو-پاتر و اندی-هاپ کینز

اقتباس و ترجمه: سیدعلی کاظمی

مقدمه

اهمیت جانوران در چیست؟

انسان با حدود یک میلیون گونه‌ی جانوری آشنایی دارد. خوب است بدانیم بیش‌تر از سی میلیون گونه‌ی جانوری در جهان وجود دارد. هر ساله تعدادی از این گونه‌ها منقرض شده و ما دیگر آن‌ها را نمی‌بینیم. آیا مشکل سی میلیون گونه‌ی جانوری در یک یا دو موضوع خلاصه می‌شود؟ افراد مختلف پاسخ‌های متفاوتی می‌دهند، اما اغلب می‌گویند: بدون تردید جانوران اهمیت دارند. چرا مردم به اهمیت جانوران می‌اندیشند و یا از آن غافلند؟

در پاسخ باید گفت: اول، این که جانوران، جهان را به مکانی غنی‌تر، جالب‌تر و زیباتر تبدیل می‌کنند. دوم، این که

جانوران از راه‌های زیادی به ما کمک می‌کنند، آن‌ها به ما گوشت و شیر می‌دهند و از پوست آن‌ها لباس تهیه می‌کنیم. دانشمندان مطالب زیادی درباره جانوران فهمیده‌اند و با کمک این مطالب آگاهی مردم را افزایش می‌دهند. سال‌ها است که علم پزشکی از زنده و مرده انواع حیوانات برای درمان بسیاری از بیماری‌های انسان استفاده می‌کند و در آزمایشگاه‌های مختلف پزشکی، حیوانات کوچک و بزرگ سپر بلای انسان در آزمایش نمونه‌های دارویی هستند. سوم، این که ما نیز جانور هستیم.

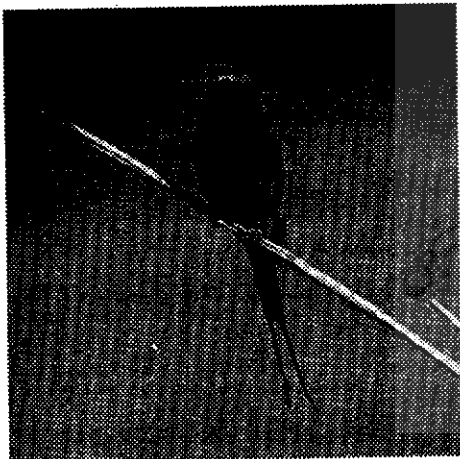
صفحه ۳۱

ساخت کفش و دوخت لباس مورد استفاده قرار می‌گیرد. در صورت انقراض

گونه‌های مختلف جانوری، آسیب‌های بسیار جدی به محیط زیست وارد شده، چرخه‌ی زندگی به خطر می‌افتد.

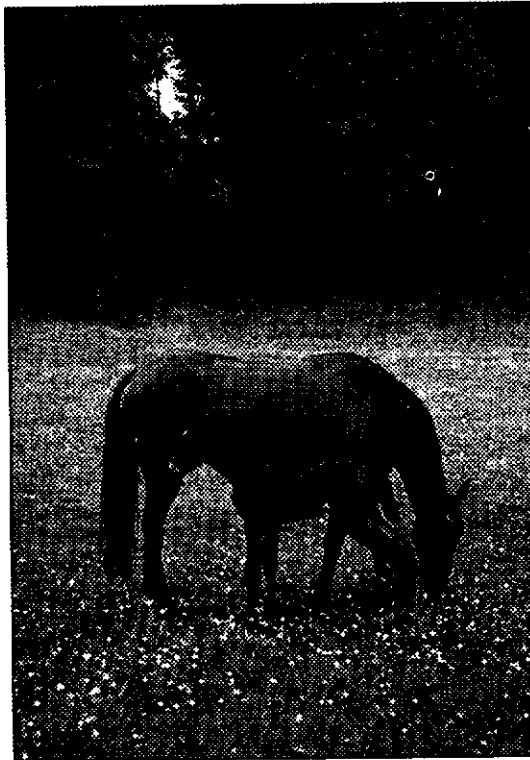
آلودگی‌های محیط زیست به طور جدی زمین، دریاها، رودخانه‌ها و هوا را دربر گرفته است. انسان امروزی محیط زیست خود را به شدت آلوده و کثیف کرده است. به همین علت بسیاری از جانوران که نمی‌توانند در این محیط به زندگی خود ادامه دهند، به ناچار مهاجرت می‌کنند و یا در همان جا می‌مانند و می‌میرند.

آلودگی‌های محیط زیست برای همه خطرناک است. این آلودگی‌ها موجب مرگ جانوران می‌شود و دیر یا زود نوبت به انهدام انسان می‌رسد. انسان، حیوان و تمام موجودات هستی در سود و زیان‌های محیط زیست مشترک هستند.

جمعیت جهان هر روز افزایش می‌یابد. شهرهای بزرگ زمین‌های بیش‌تری را اشغال کرده و آلودگی‌های زیادتری تولید می‌کنند. ما زیستگاه‌های جانوران را به سرعت اشغال می‌کنیم و در آن جا به ساخت و ساز مشغول می‌شویم. آن‌ها کجا باید بروند؟ وقتی جانوران جایی برای زندگی طبیعی خود نیابند دچار دل‌مردگی و یأس شده و نازا می‌شوند و با گذشت زمان نسل آن‌ها منقرض می‌شود. تقصیر از چه کسی است؟

«ادامه در شماره آینده»

باعث نابودی حیوان تازه وارد و یا نمونه‌های موجود می‌شود. بسیار دیده شده است که میهمان تازه وارد مورد تهدید سایر نمونه‌ها قرار گرفته، نابود می‌شود و یا سایر نمونه‌ها را به هلاکت می‌رساند.

به عنوان مثال: موش‌های سیاه با کشتی‌های تجاری و همراه کالاهای بازرگانی از آسیا به جزایر گالاپاگوس مهاجرت کردند و در آن جا گونه‌های زیادی از پرندگان را کشتند. پرنده‌هایی که فقط در گالاپاگوس زندگی می‌کردند، اما پس از آمدن موش‌ها به کلی منقرض شدند و نسل آن‌ها نابود شد.

برخی از بازدیدکنندگان و مسافران و گردش‌گران با ورود به سرزمین‌های جدید عکس‌هایی به رسم یادگار از جانوران مختلف می‌گیرند، و برخی دیگر همان جانوران بی‌گناه را به خاطر سرگرمی و تفریح شکار کرده و باعث انهدام نسل آن‌ها می‌شوند. برخی از جانوران منبع درآمد و راه گذران زندگی بسیاری از ساکنان بومی در سرزمین‌های مختلف هستند. فیل‌ها به خاطر عاج‌هایشان شکار می‌شوند. کرگدن‌ها به دلیل قیمت خوب شاخ‌هایشان کشته می‌شوند. اکثر جانوران بزرگ به دلیل داشتن پوست زیبا در خطر انقراض قرار گرفته‌اند. پوست بسیاری از جانورا برای

طبیعی است که باید از آن‌ها حفاظت کنیم. بیش‌تر این موجودات زنده در خطر انقراض هستند. بدون کمک ما بسیاری از آن‌ها نابود خواهند شد.

انسان‌ها و جانوران در یک جهان زندگی می‌کنند. زمین، درختان و رودخانه‌ها متعلق به همه‌ی موجودات زنده است. چنان‌چه از جانوران حفاظت کنیم، از جهان نیز حفاظت کرده‌ایم.

چرا جانوران در خطر انقراض هستند؟

در یک میلیون سال پیش‌گونه‌های جانوری بیش‌تری نسبت به امروزه می‌زیستند. مسلماً تعدادی از گونه‌ها به طور طبیعی از بین رفته‌اند، ولی در حال حاضر سرعت انقراض جانوران نسبت به گذشته افزایش یافته است. علت این انهدام سریع را باید در رفتار انسان‌ها جست‌وجو کرد.

جانوران به دلیل حوادث طبیعی و عادات و رفتارشان در خطر انقراض هستند، مرگ برخی از آنان ناشی از تغییرات اقلیمی است. ما نمی‌توانیم از مردم یا جانوران در برابر حوادث یا تغییرات اقلیمی حفاظت کنیم. اما می‌توانیم درباره رفتارهایمان فکر کرده و آن‌ها را تغییر دهیم. بسیاری از تغییرات اقلیمی در اثر تخریب‌های روزافزون محیط زیست ایجاد می‌شوند. ما بدون تفکر درباره محیط زیست و نیاز جانوران به زیستگاه‌های طبیعی، ساختمان‌های جدیدی در زمین‌های خالی که مورد استفاده جانوران است، می‌سازیم. یا جاده‌های جدید ساخته، مسیر رودخانه‌ها را تغییر داده و درختان را قطع می‌کنیم. هر یک از این حرکت‌های به ظاهر معمولی و بی‌ضرر ما، زیان‌های جبران‌ناپذیری به محیط زیست و زیستگاه‌های جانوری وارد می‌کند.

گاهی جانوران را از زیستگاه‌هایشان به کشور‌های دیگری انتقال می‌دهیم که به دلیل ناآشنا بودن جانور میهمان با محیط زیست جدید و نوع برخورد سایر نمونه‌های جانوری با نمونه‌ی تازه وارد، روابط حیوانی نمونه‌های جانوری درهم ریخته و